

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności
poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego
(druk nr 866)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Przedłożona Senatowi ustawa o zmianie ustawy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego została uchwalona przez Sejm w dniu 29 kwietnia 2010 r.

Nowelizowana ustawa z dnia 7 września 2009 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, obowiązuje od dnia 1 września 2009 r. Wprowadziła ona nowy system wykonywania kary pozbawienia wolności jako alternatywy do wykonywania tej kary w zakładach karnych. System dozoru elektronicznego (SDE), ma na celu objęcie swym działaniem osób skazanych na krótkoterminowe kary pozbawienia wolności. Jego zaletą jest umożliwienie niezdemoralizowanemu skazanemu na uniknięcie negatywnych skutków osadzenia w zakładzie karnym jakimi są zwykle: osłabienie więzi z rodziną, degradacja ekonomiczna, przerwa w nauce czy zwolnienie z pracy.

Ustawa z dnia 7 września 2009 r. jest ustawą epizodyczną - obowiązywać będzie do dnia 31 sierpnia 2014 r. Zdaniem ustawodawcy pozwoli ona na wdrożenie i skuteczne przetestowanie skuteczności systemu dozoru elektronicznego przed ewentualnym włączeniem go do treści Kodeksu karnego wykonawczego i Kodeksu karnego.

Obecna nowelizacja jest efektem dotychczasowych doświadczeń związanych z funkcjonowaniem ustawy.

Jej zasadniczym celem jest zwiększenie liczby skazanych, którzy będą mogli być objęci systemem dozoru elektronicznego. Dotychczas sąd penitencjarny mógł udzielić zezwolenia na odbywanie kary w SDE, gdy wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia

wolności nieprzekraczającą 6 miesięcy albo gdy orzeczono karę pozbawienia wolności do roku, lecz czas pozostały do odbycia tej kary nie przekracza 6 miesięcy (art. 6 ust. 1 i 2). Obecnie uchwalona ustawa stanowi, że sąd penitencjarny będzie mógł udzielić zezwolenia na odbywanie kary w SDE, gdy wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą jednego roku. Jedyny wyjątek stanowią będą skazani w warunkach wielokrotnego powrotu do przestępstwa (art. 64 § 2 K. k.), którzy będą wyłączeni z grupy osób uprawnionych do odbywania kary poza zakładem karnym w systemie SDE.

Nowa ustawa rezygnuje z obowiązku uzyskiwania zgody skazanego na objęcie go systemem SDE, a w związku z tym i z obciążania go kosztami wykonywania kary.

Istotną zmianą jest rezygnacja z dotychczasowego przepisu nakładającego na sąd penitencjarny obowiązek oddania skazanego odbywającego karę w systemie SDE pod dozór sądowego kuratora zawodowego (zmiana dotycząca art. 8 ust. 2). Rozwiązanie to prowadziło do dublowania się obowiązków i czynności kontrolnych kuratora i upoważnionego podmiotu dozoru.

Ustawa wydatnie ogranicza (w stosunku do dotychczasowych przepisów art. 12) obowiązki pokrzywdzonego, który wniósł o orzeczenie wobec skazanego zakazu zbliżania się. Pokrzywdzony będzie mógł wystąpić o wyposażenie go w urządzenie monitorujące zostanie poinformowany o sposobie postępowania z tym urządzeniem oraz o czynnościach kontrolnych przeprowadzanych przez upoważniony podmiot dozoru.

Istotną zmianą jest nowelizacja art. 21 ustawy. W przypadkach szczególnie ważnych dla skazanego, uzasadnionych jego warunkami zdrowotnymi, rodzinnymi lub osobistymi skazany może wystąpić o zezwolenie na oddalenie się poza miejsce odbywania kary w systemie SDE na okres nieprzekraczający jednorazowo 7 dni. Organem decydującym był do tej chwili sąd penitencjarny, ustawa decyduje, że organem przyznającym takie uprawnienie będzie sądowy kurator zawodowy.

Ustawa nowelizująca modyfikuje także art. 33, który określa moment w którym karę pozbawienia wolności uważa się za wykonaną. Zgodnie z obecnie uchwalonym brzmieniem przepisu karę pozbawienia wolności uważa się za wykonaną z dniem zakończenia okresu objętego systemem dozoru elektronicznego.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Przedłożona Senatowi ustawa została uchwalona przez Sejm w efekcie rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (druk nr 2855).

I czytanie projektu miało miejsce w dniu 5 marca 2010 r. na posiedzeniu Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka.

Projekt stał się przedmiotem prac podkomisji nadzwyczajnej, która przyjęła swoje stanowisko po odbyciu trzech posiedzeń, w dniu 25 marca 2010 r.

Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka, w dniu 8 kwietnia 2010 r. przyjęła i przedstawiła swoje sprawozdanie.

Zawierało ono kilka zmian w stosunku do brzmienia przedłożonego projektu, które polegały między innymi na:

- 1) doprecyzowaniu przepisu art. 8 ust. 1 pkt 2 (ustawy nowelizowanej),
- 2) dodaniu nowego przepisu (ust. 1a) w art. 15, dodanie nowych przepisów - art. 22a, zmian do art. 40 ust. 4 oraz art. 43 (ustawy nowelizowanej),
- 3) nadaniu nowego brzmienia art. 56 (ustawy nowelizowanej),
- 4) doprecyzowania przepisu art. 73 ust. 2 (ustawy nowelizowanej).

Na etapie II czytania, które miało miejsce na 65. posiedzeniu Sejmu, w dniu 28 kwietnia 2010 r. nie zgłoszono poprawek.

Sejm przystąpił niezwłocznie do III czytania. Ustawa została uchwalona na tym samym, 64. posiedzeniu Sejmu, w dniu 29 kwietnia 2010 r.

III. Uwagi szczegółowe i propozycje poprawek

Ze względu na rozległość nowelizacji, wprowadzającej szereg nowych rozwiązań merytorycznych proponuje się wprowadzenie poniższych poprawek redakcyjnych i precyzujących, które są konsekwencją zmian dokonanych w ustawie:

- 1) w art. 1 w pkt 5, w art. 6 w ust. 1 w ostatnim zdaniu po wyrazach "pozbawienia wolności" dodaje się wyrazy "w zakładzie karnym";
- 2) w art. 1 w pkt 8, w art. 12 skreśla się wyrazy "lub rejestrujące";

Uzasadnieniem niniejszej poprawki jest treść zawartych w art. 2 definicji zgodnie z którymi elektroniczne urządzenia rejestrujące dzielą się na stacjonarne i przenośne urządzenia monitorujące. Nie ma natomiast przenośnych urządzeń rejestrujących;

- 3) nowelizowane w art. 1 w pkt 10 przepisy art. 15 pozostawiły bez zmian ust. 2, który odnosi się do skazanych zwolnionych z zakładu karnego do odbycia reszty kary pozbawienia wolności w systemie SDE. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 6 ustawy nowelizowanej wszyscy skazani (pozbawienie wolności do 1 roku) objęci będą art. 6 ust. 1 stąd potrzeba wprowadzenia poprawki o następującej treści:

- w art. 1 w pkt 10 po lit. b dodaje się lit... w brzmieniu:

"...) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Termin, o którym mowa w ust. 1, nie może być dłuższy niż 24 godziny od ogłoszenia lub doręczenia skazanemu postanowienia o udzieleniu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego albo od zwolnienia skazanego z zakładu karnego.";

4) wymaga rozważenia potrzeba wprowadzenia poprawki do art. 34 ustawy nowelizowanej. Przepis ten dotyczy skazanych, którzy odbyli karę pozbawienia wolności w systemie SDE w wymiarze 6 miesięcy – co nie stanowi przesłanki powrotu do przestępstwa lub przestępstwa skarbowego. Obecnie kara pozbawienia wolności w SDE będzie mogła być wykonywana przez okres dłuższy niż 6 miesięcy (do 1 roku), ponadto skazani, o których mowa w art. 6 ust. 1 (do którego odsyła przepis, to wszyscy skazani na karę pozbawienia wolności do 1 roku), czy w takiej sytuacji, wobec nowego brzmienia art. 6 powinni być oni objęci normą art. 34 czy też nie ?;

5) w art. 1 w pkt 24, w art. 38 wyraz "wykonywanie" należy zastąpić wyrazem "odbycie";

6) wobec zmiany brzmienia art. 6 ustawy nowelizującej należy zwrócić uwagę na treść przepisu art. 40 ust. 2, który wymaga we wniosku o odbycie kary w systemie SDE wskazania okoliczności, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2. Przepis art. 6 ust. 2 do tej pory przyznawał uprawnienie do odbywania kary w systemie SDE osobom, które część kary odbyły już w zakładzie karnym, obecnie przepis art. 6 ust. 2 mówi o uprawnieniu skazanych, którym wymierzono dwie lub więcej kar nie polegających łącznie, w sumie nieprzekraczających 1 roku (dotychczasowy art. 6 ust. 4).

Propozycja poprawki:

- w art. 1 w pkt 25 w zdaniu wstępnym wyrazy "ust. 3 i 4" zastępuje się wyrazami "ust. 2-4" oraz dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

"2. uzasadnienie wniosku powinno zawierać wskazanie okoliczności, o których mowa w art. 6 ust. 1.";

7) w art. 1 w pkt 25, w ust. 3 wyraz "wykonywanie" zastępuje się wyrazem "odbycie";

8) w art. 1 w pkt 30 lit. a otrzymuje brzmienie:

"a) w ust. 1:

- pkt 2 otrzymuje brzmienie:

"2) wyznacza termin i określa sposób zgłoszenia przez skazanego podmiotowi prowadzącemu centralę monitorowania gotowości do zainstalowania elektronicznego urządzenia rejestrującego lub założenia nadajnika.",

- uchyla się pkt 3,";

Uzasadnieniem propozycji tej poprawki jest wprowadzona ustawą nowelizującą zmiana art. 15, w którym wskazano, że obecnie skazany ma obowiązek zgłaszania gotowości do zainstalowania urządzenia elektronicznego podmiotowi prowadzącemu centralę monitorowania, a nie upoważnionemu podmiotowi dozoru.

- 9) w art. 1 w pkt 35 w lit. a, w ust. 1 wyrazy "zezwolenia na wykonywanie" zastępuje się wyrazami "zezwolenia na odbycie";
- 10) w art. 1 w pkt 40 nowelizowane są przepisy art. 60 ust. 1 – 4. Wydaje się jednak, że istnieje potrzeba wprowadzenia zmiany również do art. 60 ust. 5 (co spowoduje nadanie nowego brzmienia całemu art. 60). Potrzeba zmiany wynika z pozostawienia w przepisie wyrażenia "niszczenia danych" podczas gdy wyrażenie to zostało w ust. 4 zastąpiono wyrażeniem "usuwania danych";
- 11) przepis art. 62 ustawy nowelizowanej zawiera wymogi dotyczące pracowników upoważnionego podmiotu dozoru wykonujących czynności, o których mowa w art. 59. Ponieważ zmianie uległa treść art. 59 i czynności w nim wskazane wykonywać będą również osoby zatrudnione w centrali monitorowania należy uzupełnić art. 62 o wymogi dotyczące kwalifikacji dotyczących pracowników centrali monitorowania.
- 12) w art. 1 pkt 43 otrzymuje brzmienie:
"43) art. 64 otrzymuje brzmienie:
"Art. 64. Upoważniony podmiot dozoru obowiązany jest do niezwłocznego usuwania uchybień stwierdzonych w funkcjonowaniu środków technicznych niezbędnych do wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.";
- 13) w art. 1 w pkt 46 w lit. a w ust. 1 wyraz "wykonywania" zastępuje się wyrazem "odbywania".

Beata Mandylis

Główny legislator